

УДК 37.015-043.86(477)(17/34"19") **ТЕРЕЩЕНКО Світлана Анатоліївна,**
аспірант відділу змісту і технологій
навчання дорослих
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих
НАПН України
e-mail: marusynetsm@ukr.net

**ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
В УКРАЇНІ (1917–1933 РР.)**

Розкрито передумови становлення педагогічної освіти в Україні у першій половині ХХ століття. Проаналізовані провідні особливості загально педагогічної підготовки вчителів, виявлено складники підготовки вчителів у педагогічних навчальних закладах, висвітлено поступ розвитку

мереж педагогічних ВНЗ розгляданого періоду. Виокремлено провідні заклади освіти для підготовки вчителів початкових класів. В історичному пості розглянуті ретроспективи розвитку педагогічної майстерності у загальнопедагогічній підготовці вчителів – вихователів.

Ключові слова: педагогічна освіта; вчительські кадри; Інститути народної освіти; підготовка вчителів-практиків; історія вищої педагогічної освіти.

Постановка проблеми . При розгляді проблем розвитку педагогічної освіти чи не найважливішими є питання підготовки вчительських кадрів. Адже ця система має великий вплив на якість освіти й виховання в цілому. Тому перед українською державою завжди поставало одне з найважливіших завдань в галузі народної освіти – підготовка вчительських кадрів.

Аналіз досліджень. Проблематика розвитку педагогічної освіти і підготовки вчительських кадрів України висвітлена в сучасних науково - історичних та педагогічних працях І. Лікарчук, Н. Дем'яненко, Л. Вовк, Л. Березівська, М. Ярмаченко, В. Майборода, Н. Дем'янюк, Ю. Радченко, С. Понамаревська та інших.

Особливу групу джерел становлять праці відомих діячів освіти України 20-30-х рр. ХХ ст.: С. Сірополко, М. Зотін, Я. Ряппо, О. Музиченко, М. Скрипник та інші.

Підґрунтям для розгляду проблематики сутності педагогічної освіти та тенденцій розвитку педагогічної практики стали матеріали з провідних архівних установ України: ЦДА ВОБУ (м. Київ), ЦДА м. Києва, обласні та місцеві архівні установи.

Виклад основного матеріалу. Події 1917–1920 рр. вплинули на процеси розвитку системи підготовки вчительських кадрів. Тривала громадянська війна, продовжувалися погроми, хаос і анархія, нескінченні інтервенції і контрреволюції.

С. Сірополко виділяє чотири періоди становлення та розвитку освіти, які тісно пов'язані із пануванням тієї чи іншої влади в Україні:

– перший період – влада Тимчасового Російського Уряду (від 8 березня 1917 року до видання 10 червня 1917 року Універсалу Української Центральної Ради) на основі якого утворено Генеральний секретаріат освіти;

– другий період – Центральна Рада (від 10 червня 1917 року до 30 квітня 1918 року коли німці розігнали Національну Раду);

– третій період – влада гетьмана Скоропадського (від 30 квітня до 15 грудня 1918 року) коли внаслідок повстання ліквідовано гетьманат;

– четвертий період – влада Директорії відновленої Української Республіки [1, с. 14].

5–6 квітня 1917 року відбувся перший Всеукраїнський з'їзд учителів, організований громадською організацією – Товариством шкільної освіти (голова І. Стешенко, заступник – П. Холодний.) З'їздом ухвалено: заснувати Всеукраїнську шкільну раду для організації шкільної освіти; запровадити початкову школу єдиного типу, яка давала б початкову освіту й готувала до середньої школи; організувати педагогічні курси для підготовки вчителів-інструкторів, кафедри українознавства при університетах; вживати під час вивчення Закону Божого в українській школі українську мову [2, с. 42].

22 червня 1917 року було прийнято декларацію Генерального Секретаріату, в якій було визначено основні напрями розвитку національної школи, а також підготовки педагогічних кадрів. Центральна Рада УНР прийняла Закон, згідно з яким вчительські семінарії було реформовано в середні школи з педагогічною підготовкою та з чотирирічним строком навчання. Семінарії готували вчителів для нижчих початкових шкіл. Вчительські Інститути з трирічним курсом навчання готували вчителів вищих початкових і перших чотирьох класів середніх шкіл. У серпні 1917 року відбувся 2-й Всеукраїнський з'їзд учителів та Всеукраїнський професійний з'їзд, які виробили план національної освіти та організації українського вчительства. Улітку 1918 р. для підготовки викладачів нижчих початкових шкіл було організовано короткотермінові вчительські курси [3, арк. 8].

Літні курси організовані на теренах України з підвищення кваліфікації вчителів початкової школи проводилися у дві зміни: I – з 17 червня по 21 липня; II – з 23 липня по 1 вересня.

Архівні джерела дозволяють прослідкувати такий порядок організації літніх педагогічних курсів:

Пункти для вчителів:

Київщина	12 повітів	6 пунктів	
Полтавщина	15 повітів	5 пунктів	
Поділля	12 повітів	5 пунктів	
Чернігівщина	12 повітів	5 пунктів	
Волинь	12 повітів	5 пунктів	
Катеринославщина	8 повітів	5 пунктів	
Харківщина	8 повітів	6 пунктів	[3, арк.48].

22 січня 1918 року із Генерального Секретаріату утворюється Міністерство народної освіти, що поставило собі завдання охопити освітою весь український народ. У цей період було прийнято ряд постанов: «Про відокремлення церкви від держави і школи від церкви», «Про передачу всіх шкільних закладів у відання відділу освіти». В основу цих постанов була покладена ідея виховати покоління, яке збудувало комунізм. Всі шкільні заклади: початкові, середні й вищі, а також заклади дошкільного виховання і позашкільної освіти, як державні, так і приватні переходили під керівництво відділу освіти Тимчасового робітничо-селянського уряду України. Запроваджувалося безкоштовне загальне і політехнічне навчання для всіх дітей до сімнадцяти років. До вищої школи могли вступати всі бажаючі, навіть робітники

Упродовж 1917–1920 рр. розпочали активно функціонувати Вчительські інститути, але часті зміни влади в Україні в цілому наклали відбиток і на систему педагогічної освіти. Так, урядами в різні періоди були здійснені такі зміни: Тимчасовий уряду - реорганізація навчально-виховного процесу Вчительських інститутів за постановою «Про зміну штатів учительських інститутів» (1917 р.); Центральна рада УНР – українізація, утвердження ідеї «єдиної трудової школи», запровадження «трудового принципу»; Гетьманат –проект утворення вищих педагогічних навчальних закладів на основі злиття Вчительських інститутів та вищих педагогічних курсів; Директорія УНР – відновлення роботи комісії у справі єдиної школи та всенародного навчання, видання Закону про збільшення державної допомоги на утримання вчителів початкових шкіл, відкриття нових Учительських інститутів, прийняття законопроекту про двосеместрові педагогічні курси; Радянська влада – перетворення Вчительських інститутів на вищі навчальні заклади – педагогічні інститути, створення Інститутів народної освіти та входження до їх структури щойно реорганізованих учительських інститутів [5, с. 105].

На першій Всеукраїнській нараді з питань освіти, що відбулася 20–30-го березня 1920 року в м. Харкові, було прийнято рішення, про будівництво вищої школи на основі принципів професіоналізації навчання та освіти з пристосуванням їх до технічних потреб часу. Варто зазначити, що реформи в галузі освіти почали здійснюватися ще в період громадянської війни. Вчительські семінарії були реорганізовані у трирічні вищі педагогічні курси (з 1924 року педагогічні технікуми) головним завданням яких стала підготовка працівників соціального виховання, дошкільних закладів, трудових колоній, учителів початкових класів усіх типів, а також формування навичок політосвітньої роботи з дорослими. Вони мали кращі умови організації навчального процесу [6, арк. 184].

23 лютого 1920 року Наркомом освіти Г. Гриньком було підписано циркуляр, яким передбачалося розпочати організацію Інститутів народної освіти (ІНО) для підготовки викладачів всіх типів радянських шкіл, а на основі історико-філологічних та фізико-математичних факультетів організувати педагогічні курси з наступним їх уходом в Інститути народної освіти. Так на основі цих документів весною-літом 1920 р. били ліквідовані університети в містах Катеринославі, Одесі, Харкові, Києві [7, с. 21].

До 1920-го року стара освітня система була ліквідована: знищені царські середні школи, семінарії, університети, а нова освітня політика радянської влади орієнтувалась переважно на соціальне виховання та на професійну освіту.

Вся організація навчально-виховної роботи в Інститутах народної освіти базувалася на правилах внутрішнього розпорядку закладу, які приймались кожною навчальною установою індивідуально. Правила торкались не лише поведінки в інституті, зовнішнього вигляду студентів, виконання ним обов'язків, але й регламентували перебування в гуртожитках та поза територією навчального закладу.

Відповідно до системи педагогічної освіти станом на 1921 рік мережа стаціонарних педагогічних закладів мала такий вигляд: Інститути народної освіти та трирічні вищі педагогічні курси. Причому, 3-річні педагогічні курси – це один із типів вищої школи, лише тільки з тією різницею, що педагогічні курси надають менший об'єм загальних знань з наукових дисциплін. Вони готували вчителів для I-го концентру закладів соціального виховання.

Як стверджує Н. Дем'яненко, в цілому ж викладання на педагогічних курсах проходило дещо спонтанно, зміст її уніфікувався навмання: деякі предмети відмінялись, замінювались або доповнювались іншими. Головний акцент зміщувався на українізацію дисциплін педагогічного циклу та коригування деяких педагогічних категорій і понять [8, с.181].

На двох Всеукраїнських конференціях з педагогічної освіти в 1922–1923 рр. обговорювалося проблема розвитку педагогічної освіти на яких виникали дискусії щодо структури навчальних планів. Слід відзначити, що плани роботи ІНО та педкурсів в Україні не «спускалися» зверху, а були піддані обговоренню великою кількістю працівників освіти.

Потреба в учительських кадрах зросла у зв'язку із запровадженням в Україні початкового й семирічного навчання. Навіть за умови, що викладачів готували педагогічні курси, у школах було багато вакантних місць. Постало питання про збільшення нових педагогічних шкіл. З метою залучення до педагогічної діяльності осіб, які не отримали педагогічної освіти, але бажали стати працівниками освіти з того чи іншого напрямку (соцвих, профос, політпрофос), була створена «Комісія для перевірки знань осіб бажаних отримати право займатися педагогічною діяльністю». Комісія переважно складалася із 5-ти осіб. Вона перевіряли всебічний розвиток, орієнтацію у питаннях економічного будівництва, політичного життя й радянської культури. Об'єм знань мав бути не нижчим того, що вимагався від студентів вищих навчальних закладів (ІНО) [9, арк. 281].

Осіб, які після перевірки знань і двотижневої практики отримали звання працівника освіти, направлялися в якості «інтернів-практикантів» в той заклад, який вони обирали самостійно. Учні отримували від комісії педагогічне завдання і після року роботи, представляли звіт, а також характеристику від колективу в якому вони працювали, місцевого об'єднання працівників мистецтва і освіти й місцевого відділу народної освіти. Вразі визнання дійсної цінності цієї особи, як працівника освіти, комісією видавалося відповідне посвідчення [9, арк. 281].

Радянська влада не забувала і про педагогічних працівників для шкіл національних менших. Станом на 1923 рік в містах налічувалося всього 33.7% – українців, 29,4% – росіян і 33,8 – євреїв%, а інші національності склали 5,1%. Для шкіл національних меншин учителів готували такі навчальні заклади (станом на 1924–1925 рр.): 1 польські педагогічні курси, 2 німецькі педагогічні курси, 4 єврейські педагогічні курси і 1 відділення в Одеському ІНО [10, с. 162–186].

В цей період найбільш важливою стала мобілізація всіх, хоча б трохи підготовлених до роботи в школі сил. Тим самим кожній дитині, навіть у віддаленій місцевості, було надано можливість одержувати освіту [11, с. 96–128].

Впродовж трьох наступних років (з 1924р. по 1927р.) в Радянській Україні функціонували два типи педагогічних шкіл: педагогічні технікуми та інститути народної освіти з трьома факультетами: соціального виховання, професійної та політичної освіти. В більшості Інститутів народної освіти існували один або два факультети, і лише Харківський інститут мав усі три факультети.

Програми з педагогічних дисциплін цих років були ще досить недосконалими. Як правило, вони не відображали змісту, перша частина складалася з історії педагогіки, інша – включала основні питання педагогічної психології [8, с. 181].

У 1923–1925 р. було здійснено масову перепідготовку вчителів. Форми цієї перепідготовки були різними: місячні курси окружного й дільничого масштабу за централізованими планами і програмами, районні виробничі конференції перед початком навчального року. Курси працювали в 26 округах і ними було охоплено близько 32% вчителів. Головна мета курсів полягала в тому, щоб збудити самодіяльність учителів, наштовхнути їх на самостійну працю над собою, на поповнення загальних і методичних знань, на усвідомлення важливості піднесення ідейно-політичного рівня [12, с. 132–151]. З 1927 р. в Україні розпочато планову роботу у справі заочної освіти, відбулося відкриття заочного відділення при Дніпропетровському ІНО. Цінним було й те, що в Інститутах працювали відділи для здійснення перепідготовки працівників закладів соціального виховання, в яких відбувалася підготовка вчителів–комплексників, вчителів–предметників, вихователів дошкільних закладів, вихователів інтернатів. Термін навчання на заочних відділеннях становив 4 роки. Виконавши навчальний план і захистивши кваліфікаційну роботу, студенти одержували посвідчення про закінчення педагогічного вузу. Створення заочної педагогічної освіти в Україні дещо зменшило дефіцит педагогічних кадрів, проте не розв'язало проблем педагогічної освіти в цілому [13, арк. 15].

У 1927–1928 н.р. педагогічні кадри готували 12 факультетів соцвиху, 4 факультети профосвіти, 60 педтехнікумів, 3 педагогічні відділення при Харківському технологічному інституті, Київському інституті народного господарства і при Київському сільськогосподарському інституті [14, арк. 68].

Згодом система педагогічних шкіл набула дещо іншої форми. Педагогічні школи були поділені на три групи: Індустріально-педагогічні інститути (готували вчителів для шкіл фабрично-заводського навчання); Педагогічні технікуми (готували майбутніх вчителів для 1-го концентру); Інститути соціального виховання (готували керівників 2-го концентру трудових шкіл).

Одночасно з розробкою єдиної системи педагогічної освіти здійснюються заходи щодо запровадження так званого «початкового всеобучу». Так, в 1928–1929 навчальному році при Полтавському ІНО було організовано чотиримісячні курси підготовки вчителів для сільської школи. Приймальна комісія зараховувала на курси осіб із семирічною освітою та без екзаменів. Вимоги до випускників були високі, тому право працювати вчителями одержували лише обрані [15, с. 134–146].

З метою поліпшення підготовки вчителів при педагогічних навчальних закладах створювалися допоміжні установи, які мали здійснювати такі завдання:

1. Всебічне вивчення дітей та юнацтва.
2. Перевірка методів навчання та виховання.
3. Пристосованість студентів до майбутньої педагогічної роботи.
4. Часткове проведення практики [16, арк. 6].

У цьому ж 1929 році відбувся Пленум ЦК ВКП(б), результатом якого стало затвердження суворої дисципліни в системі педагогічних навчальних закладів. Навчальний день становив 6 год., тривалість навчальної години – 50 хв. Половину навчального часу відводили на виробничу і педагогічну практику.

Починаючи з 1930 року на території Радянського Союзу, до складу якого входила УСРР, запроваджується єдина система народної освіти. Разом з тим, педагогічні навчальні заклади в Україні готували не лише вчителів для школи, а й працівників бібліотек, дитячих позашкільних закладів, преси, викладачів Інститутів іноземних мов та фізкультури.

У липні 1930 року радянський уряд ухвалив постанову «Про реорганізацію вищих навчальних закладів, технікумів і робітничих факультетів», а у серпні – «Про реорганізацію мережі і систем педагогічної освіти в Україні» [17, арк. 24–25]. Цими документами передбачалось функціонування таких типів навчальних закладів: вищі педагогічні школи (педагогічні інститути); середні педагогічні школи (педагогічні технікуми); короткотермінові педагогічні курси. Варто зазначити, що педагогічні технікуми передбачалися як заклади, що надавали вищу педагогічну освіту.

У 1931 році Нарком освіти Української СРР М. Скрипник запропонував, аби з другого півріччя в кожній школі досвідчені педагоги готували двох-трьох кращих учнів до

майбутньої вчительської діяльності у початковій школі. У травні всі відібрані учні достроково закінчували семирічку і зараховувалися на чотиримісячні педагогічні курси. Це була хоч і тимчасова, але ефективна форма підготовки вчительських кадрів.

Починаючи з 1933 р. по 1934 р. частина Інститутів соцвиху і профосвіти були реорганізовані у педагогічні інститути з чотирирічним терміном навчання [18, с. 77–80].

Проте, вчителів і надалі не вистачало. Партійним і радянським органам доводилося вживати надзвичайних заходів, щоб забезпечити школи педагогічними кадрами. Менше уваги приділялося їхній кваліфікації, що в свою чергу негативно позначилось на якості підготовки вчителів. На рівень педагогічної майстерності і професіоналізму вчителя впливали не лише суспільні, політичні, а й економічні умови. Без матеріальної і фінансової допомоги педагогічна освіта була неспроможною розв'язати питання формування належної кількості і з відповідним фаховим рівнем вчителів.

Висновки. Таким чином, аналіз архівних джерел, періодичних видань 20-30-х років. дозволяє виокремити такі основні тенденції розвитку педагогічної освіти в Україні:

1. Пріоритетність загальноосвітньої підготовки вчителів в педагогічних ВНЗ України 20-40-х років. XX століття.
2. Єдність теорії і практики в системі загальнопедагогічної підготовки майбутніх учителів. Прагнення досягти співвідношення теоретичної і практичної складової як 1:1.
3. Національна спрямованість системи освіти і навчання майбутніх учителів у педагогічних ВНЗ.
4. Домінанта педагогічної майстерності, здатності оволодіння прийомами педагогічної взаємодії у загально педагогічній та практичній професійно – педагогічній підготовці вчительських кадрів.

Список використаної літератури

1. Сірополко С. Історія освіти на Україні / С. Сірополко – Київ : Наукова думка, 2001. – 912 с.
2. Хомич Л. О. Професійно-педагогічна підготовка вчителя початкових класів / Л.О. Хомич – Київ : Магістр-С, 1998. – 200 с.
3. Звіт про роботу Наркомосу УСРР за 1922/23 р. // Центральний державний архів вищих органів влади та управління України. – Ф. 166. – Оп.3. – спр. 24. – арк. 8.
4. Законопроекти та документи до них про відкриття початкових шкіл, курсів для педагогів та з інших питань нижчої освіти // Центральний державний архів вищих органів влади та управління України. – Ф. 2201. – Оп.1. – спр.771. – арк. 48.
5. Дем'яненко Н.М. Учительські інститути в системі педагогічної освіти України (друга половина XIX – початок XX ст.) / Н.М. Дем'яненко – Київ, 2010. – С. 105.
6. Стенограма I-го Всеукраїнського з'їзду губернських відділів народної освіти 28-30 березня 1920 р. // Центральний державний архів вищих органів влади та управління України. – Ф. 166. – Оп. 1. – спр. 874. – арк. 184.
7. Кодекс законів про народну освіту УРСР. – Харків, 1922. – 21 с.
8. Дем'яненко Н.М. Загальнопедагогічна підготовка вчителя в Україні (XIX–перша третина XX ст.) / Н. Дем'яненко – Київ, 1998 – С. 181.
9. Матеріали про стан підготовки працівників народної освіти на Україні. Списки губерній України на 1921 р. // Центральний державний архів вищих органів влади та управління України. – Ф. 166. – Оп. 2. – спр. 281. – арк. 237.
10. Зотін М. Третя Всеукраїнська конференція по педагогічній освіті / М. Зотін. // Шлях освіти. – 1924. – № 10. – С. 162–186.
11. Рубінштейн М. Проблема учителя / М. Рубінштейн // Шлях освіти. – 1927. – № 10. – С. 96–128.
12. Краткосрочные курсы по подготовке учителей четырехлетки при Полтавском ИНО // Путь просвещения.– 1929. – №7.– С. 132–151.
13. Матеріали про стан та роботу інститутів Народної освіти України (протоколи, звіти, доповіді, учбові плани, програми) // Центральний державний архів вищих органів влади та управління України. – Ф. 166. – оп.5. – спр. 567. – арк. 15.
14. Операційний план Головопрофосу Наркомосу УСРР на 192/26 н.р. // Центральний державний архів вищих органів влади та управління України. – Ф. 66. – оп. 5. – спр. 444. – арк. 68.
15. Феоктистов А. Нові навчальні плани недосвіти / А. Феоктистов // Шлях освіти, 1930. – №3 – С. 134–146.
16. Положення Наркомосу УРСР про учбово-дослідні установи при педвузах та листування з педвузами та технікумами України про асигнування // Центральний державний архів вищих органів влади та управління України. – Ф. 166. – оп.7. – спр. 513. – арк. 6.
17. Шатунов М. Підготовка педагогічних кадрів / М. Шатунов // Комуністична освіта. – 1930 – №1. – С. 77–80.

References

1. Siropolko, S. (2001). History of Education in Ukraine. Kyiv: Science, opinion. (in Ukr.).
2. Khomich, L.O. (1998). Professional teacher training primary school teacher. Kyiv: Master-S. (in Ukr.).
3. Report of the USSR People's Commissariat for the 1922–23 district. Central State Archives of higher authorities and management of Ukraine, storage 166, an inventory 3, conjugation 24, pp. 8. (in Rus.).
4. The drafts and documents to them on the opening of elementary schools, courses for teachers and other issues of lower education. Central State Archives of higher authorities and government of Ukraine, storage 2201, an inventory 1, conjugation 771, pp. 48. (in Rus.).
5. Demyanenko, N.M. (2010). Teachers Institute of Teacher Education System in Ukraine (second half of XIX – early XX century.). Kyiv. (in Ukr.).
6. Transcript of the first All-Ukrainian Congress of provincial departments of Education 28–30 March 1920 Central State Archives of higher authorities and management Ukraine, storage 166, an inventory 1, conjugation 874, pp. 184.
7. Code of public education of the USSR (1922). Kharkiv. (in Ukr.).
8. Demyanenko, N.M. (1998). Of general teacher training in Ukraine (XIX-first third of the twentieth century.). Kyiv. (in Ukr.).
9. Materials about the state of training of public education in Ukraine. User provinces of Ukraine in 1921 Central State Archives of higher authorities and management of Ukraine, storage 166, an inventory 2, conjugation 281, pp. 237. (in Rus.).
10. Zotin, N. (1924). Third National Conference on teacher education. *The path of education*, 10, 162–186.
11. Rubenstein, M. (1927). Problem teacher. *Path Education*, 10, 96–128. (in Rus.).
12. Short-term teacher training courses at four-year Poltava ISE (1929). *Path Enlightenment*, 7, 132–151. (in Ukr.).
13. Materials about the situation and the Institute of Education of Ukraine (minutes, reports, papers, curricula, programs). Central State Archives of higher authorities and government of Ukraine, storage 166, an inventory 5, conjugation 567, pp.15. (in Rus.).
14. Operational Plan Holovprofosu SSR People's Commissariat for NR 192/26 Central State Archives of higher authorities and government of Ukraine, storage 166, an inventory 5, conjugation 444, pp. 68. (in Rus.).
15. Feoktistov, A. (1930). New curricula education. *Path Education*, 3, 134–146. (in Rus.).
16. The provisions of USSR People's Commissariat of educational and research institutions in the Technicalities and correspondence with colleges and Ukraine appropriation. Central State Archives of higher authorities and government of Ukraine, storage 166, an inventory 7, conjugation 513, pp. 6. (in Rus.).
17. Shatunov, M. (1930). Training teachers. *Communist education*, 1, 77–80. (in Rus.).

TERESCHENKO Svitlana,

graduate student of the Department of content and technology Adult Education,
Institute of pedagogical Education and Adult Education NAPS of Ukraine
e-mail: marusynetsm@ukr.net

FEATURES OF THE FORMATION THE PEDAGOGICAL EDUCATION IN UKRAINE (1917–1933)

Abstract. *Uncovered background of the formation the pedagogical education in Ukraine in the first half of the twentieth century. Analyzed leading features of General pedagogical training of teachers, identified components of the teacher training in pedagogical educational institutions, and highlighted the progress of pedagogical UNIVERSITIES development at research period. Selected leading educational institutions for training primary school teachers. In the historic post considered retrospective of development of pedagogical mastery in general teacher training – tutors.*

Systematized factors of pedagogical education. Revealed the socio-economic, socio-political, organizational and pedagogical background. Analyzed contradictions, classified trends of education development. Highlighted components: the priority of general teachers training at pedagogical higher institutions of Ukraine; the unity of theory and practice in general system of pedagogical training of future teachers; national basic of educational system for future teacher training in pedagogical institutions of higher education; the dominant of pedagogical mastery, the ability to mastering techniques of pedagogical interaction in general pedagogical, practical, vocational and educational teachers training

Key words: *pedagogical education; teaching staff; Folk education institutes; teacher training; history of higher pedagogical education.*

*Одержано редакцією 11.12.2016
Прийнято до публікації 13.12.2016*